

MAAK VAN ANTWERPEN EEN KLIMAAT- TOPPER

VEROVER
DE STAD

PVDA

antwerpen.pvda.be

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

3. KLIMAATNEUTRALE STAD

STANDPUNT

Beeld je eens in: een stad zonder schoorstenen. Een stad die niet bijdraagt aan de opwarming van de aarde. Een stad met propere lucht en met ruimte om te wonen, te leven en te werken. We zijn ervan overtuigd: in 2040 kunnen we in zo'n stad leven. Op voorwaarde dat we nu aan die droom beginnen te werken. Door als stad zelf duurzame energie op te wekken voor alle inwoners. Door in het havengebied de omslag te maken naar een circulaire industrie. Door samen de groene revolutie te maken, zonder iemand achter te laten. Zo zorgen we voor een klimaatneutrale stad op mensenmaat. Waar wachten we nog op?

WAT WE WILLEN

EEN. DE HAVEN ALS TROEF VOOR EEN KLIMAATNEUTRALE STAD

- Met een stadsverwarmingsnet koppelen we de industriële restwarmte uit de haven aan de warmtevraag van de stad en bedrijven. Bij de werken aan de overkapping van de Ring leggen we een ringweg van warm water aan.
- Om de pieken en dalen in de productie van hernieuwbare energie op te vangen, investeren we in power-to-gasinstallaties om met energieoverschotten waterstof aan te maken.
- We stimuleren de ontwikkeling van een circulaire petrochemie dat CO₂ met behulp van hernieuwbaar waterstof vastlegt in duurzame producten.
- Ook in andere bedrijfssectoren, zoals de metaalsector, trekken we de kaart van de circulaire economie. Dat is goed voor de werkgelegenheid en het milieu, en het bespaart veel energie.
- We willen de kerncentrale van Doel gesloten zien en vormen de site om tot een energiehub van de toekomst, met een zonnepark, een WKK-centrale en een power-to-gasinstallatie.
- We tekenen een concreet pad uit naar nulemissies van broeikasgassen door de industrie in 2040. Dat leggen we vast in de concessie-overeenkomsten met de bedrijven.
- We zorgen ervoor dat vrachtvervoer vooral via het spoor en het water verloopt. We brengen niet alleen de kostprijs, maar ook de milieubelasting in rekening bij de keuze van de vervoersmodus.
- We onderzoeken de aanleg van een transportband voor containers onder de Schelde om linker- en rechteroever met elkaar te verbinden.
- Roro-transport van geladen vrachtwagens per schip, wordt in de haven rechtstreeks op de trein gezet op weg naar de bestemming.

TWEE. ENERGIE AAN DE STROOM, EEN DOOR EN DOOR ANTWERPS ENERGIEBEDRIJF

- We richten een Antwerps gemeentelijk energiebedrijf op: Energie Aan de Stroom, of EAS. Een publiek energiebedrijf van ons allemaal. EAS investeert in energiebesparing en levert honderd procent hernieuwbare energie aan betaalbare prijzen.
- EAS ondersteunt in samenwerking met het Ecohuis burgers, verenigingen en bedrijven die zonnepanelen op hun dak willen leggen.

- EAS investeert in zonnepanelen op de magazijnen in de haven en op de daken van de stad en bouwt ook echte zonneparken.
- Wie de financiële middelen niet heeft om in zonnepanelen of isolatie te investeren, kan een beroep doen op de derde-betalersregeling van EAS.
- We verdubbelen het aantal windmolens in de Antwerpse haven van 52 tot een honderdtal, in eigendom van EAS om betaalbare prijzen te garanderen.
- EAS brengt de isolatiestatus van huizenblokken in kaart en biedt groepsrenovaties aan waar de nood het hoogst is, eventueel met een derde-betalerssysteem. Verhuurders worden aangesproken om hun eigendom te isoleren.
- We zetten een slim, digitaal gestuurd netwerk met de verschillende energiedragers op, in handen van EAS, om zo de wisselwerking tussen hernieuwbare energie en de Antwerpse industrie mogelijk te maken.
- De raad van bestuur van dit gemeentelijk energiebedrijf EAS bestaat voor minstens een derde uit gewone Antwerpenaren en voor een derde uit werknemers van het bedrijf. De verslagen ervan zijn publiek beschikbaar en de vergaderingen kunnen via livestream gevolgd worden.
- Wie de handtekeningen van 5000 Antwerpenaren verzamelt, kan een punt op de agenda van de raad van bestuur van EAS zetten.

DRIE. EEN STAD OP MAAT VAN HET KLIMAAT

- We zorgen voor een ruimtelijke ordening met integrale wijken waar alle diensten aanwezig zijn, zodat de energiezuinigste keuze ook de meest logische wordt.
- We bereiden de stad voor op de gevolgen van het veranderende klimaat. We zetten in op meer groene ruimte en open water om grote hoeveelheden neerslag te bufferen en de stad af te koelen.
- We gaan na of Antwerpen beleggingen heeft in fondsen die investeren in fossiele brandstoffen. Is dat het geval, dan trekken we het geld van de stad daaruit terug en investeren het in EAS.
- In de stad ondersteunen we waar we kunnen initiatieven die een circulaire economie met korte ketens stimuleren. Deelinitiatieven, repair cafés en lokale landbouwmarkten kunnen op ondersteuning rekenen.
- We onderzoeken het potentieel om na de overkapping van de Ring het door het verkeer uitgestoten CO₂ te capteren om er in algenreactoren biodiesel mee te produceren.

VISIE

Antwerpen krijgt steeds meer te maken met de uitdagingen die de opwarming van de aarde stelt. Sinds industriëlen in de negentiende eeuw kolen, olie en gas ontdekten als goedkope energiebron zijn ze fossiele brandstoffen in een steeds hoger tempo beginnen verbranden. De impact daarvan is rampzalig: temperaturen stijgen, weerpatronen veranderen en de zeespiegel stijgt. Klimaatverandering treft vandaag steeds meer mensen, ook in onze stad. Overal langs de Schelde zijn werken aan de gang om de effecten van de stijgende zeespiegel op te vangen. De stadsriolering kan de steeds heviger wordende regenbuien nu al amper aan. En de temperatuur stijgt door het snel opwarmende beton en asfalt dubbel zo in stedelijk gebied snel als daarbuiten.

Antwerpen heeft alles in handen om een voortrekkersrol te spelen in de strijd voor een duurzame toekomst. Met de op een na grootste haven en de grootste petrochemische cluster van Europa op ons grondgebied, liggen er veel kansen voor het grijpen. Nu klimaatactie ondernemen kan van Antwerpen een voortrekker maken op economisch, sociaal en ecologisch vlak. De PVDA wil de lat hoog leggen. Wij gaan voor een klimaatneutraal Antwerpen tegen 2040.

De grootste schepen ter wereld doen de haven van Antwerpen aan. De haven omvat de op één na grootste cluster van petrochemische bedrijven ter wereld. Ruim 200 miljoen ton goederen gingen in 2016 door de handen van de dokwerkers. Geen wonder dat het havengebied ook heel wat broeikasgassen uitstoot.

Zowat vier vijfde van de broeikasgasemissies in Antwerpen komt uit dit uitgestrekte gebied van dokken, schoorstenen en magazijnen. Een ambitieus stedelijk beleid begint dan ook met zijn oogkleppen af te nemen en niet alleen naar de bewoners van de stad te kijken. Onze haven is net zo goed een deel van Antwerpen als de Seefhoek of de Zoo. De meeste bedrijfsterreinen zijn zelfs eigendom van de stad. We nemen ze dan ook op in onze klimaatplannen.

Ook in de stad zelf is er natuurlijk werk aan de winkel. Daar heeft het stadsbestuur wel plannen voor opgesteld en nemen de stadsdiensten positieve initiatieven. Maar net als onder de vorige burgemeesters ontbreekt het aan ambitieuze doelstellingen en aan een coherent beleid. Waar steden als Kopenhagen klimaatneutraal willen worden tegen 2025, gaat onze stad voor amper 40 procent minder broeikasgassen tegen 2030, binnen het Burgemeestersconvenant. Resultaten blijven dan ook uit: de Antwerpse uitstoot stagneerde in de eerste jaren onder De Wever. We lopen decennia achter op de voortrekkers van de klimaatstrijd.

Het stadsbestuur kiest voor een tweesporenbeleid met weinig effect. Het geeft het goede voorbeeld met de stadsdiensten en rekt verder op stevige inspanningen van de bevolking. Industrie en dienstensector krijgen ondersteuning voor energiebesparing, maar worden verder nauwelijks op hun verantwoordelijkheid gewezen.

Het klimaatbeleid plukt vandaag het laaghangend fruit, de eenvoudige maatregelen, maar zonder toekomstvisie. Als we hier geen verandering in brengen, wordt Antwerpen pas klimaatneutraal tegen het jaar 2700. Een klimaatneutrale stad kijkt vooruit. Ze onderneemt meer dan een goedbedoelde maatregel hier of daar. Ze werkt met een toekomstplan om de emissies jaar na jaar af te bouwen. En met een wind- en zonnepan om meer hernieuwbare energie op te wekken. Met een warmte- en isolatieplan om de verwarming van gebouwen te verduurzamen. Met een mobiliteitsplan en een ruimteplan om duurzame keuzes gemakkelijker te maken, want de beste energie is de energie die we niet gebruiken. Met zulke toekomstplannen wordt de stad een actor in plaats van een toeschouwer.

Een klimaatneutrale stad rekt op haar inwoners om de verandering mee in gang te zetten. Maar ze plaatst daar ook een eigen engagement tegenover: de groene revolutie maken we samen. We kiezen niet voor een beleid van nieuwe groene taksen en heffingen, maar zorgen dat iedereen mee kan met de groene golf. We zorgen voor plannen waardoor de inspanningen van burgers zin krijgen en geen druppel op een hete plaat blijven. Zodat inspanningen samen renderen, in plaats van elk op zichzelf te staan.

De doelstelling van een klimaatneutraal Antwerpen in 2040 verandert alles. Het gaat over op een nieuwe manier omgaan met mobiliteit, energie, werken en wonen. Ja, die klimaatneutrale stad zal er anders uitzien dan het Antwerpen van vandaag. Onze inspanningen zullen niet alleen renderen voor een leefbare planeet, onze stad wordt er ook gewoon beter van: gezonder, rustiger, groener en socialer.

EEN. DE HAVEN ALS TROEF VOOR EEN KLIMAATNEUTRALE STAD

De uitstoot van broeikasgassen in het havengebied gaat de laatste jaren opnieuw stevig naar omhoog. De bedrijven investeren er weliswaar in 'quick wins', gemakkelijke oplossingen, maar laten zich verder verlammen door hun concurrentielogica. Tussen 2000 en 2015 steeg de CO₂-uitstoot van het Antwerpse grootbedrijf dan ook met 8 procent, tijdens de eerste twee jaar van het nieuwe stadsbestuur namen de emissies zelfs met een vijfde toe. De spectaculaire toename van het energieverbruik deed alle inspanningen van de voorgaande jaren volledig teniet.

Het Antwerpse havengebied hoeft nochtans helemaal niet in de weg te staan van een klimaatneutrale stad. Onze haven en haar installaties zijn net onze grootste troef. De haven kan de duurzame kachel van de stad worden die alle woningen en kantoren verwarmt zonder dat één molecule CO₂ wordt uitgestoten, want iedere dag wordt in het havengebied tweemaal zo veel restwarmte geloosd als alle Antwerpenaren samen

verbruiken. Die verspilling roepen we eindelijk een halt toe. We ontwikkelen een stedelijk warmtenet dat de industrie met de stad verbindt.

Wind en zon houden geen rekening met de vraag naar energie, terwijl continue levering van stroom net van cruciaal belang is voor de havenbedrijven. We hebben dus oplossingen nodig om de pieken en dalen op te vangen. Dat kan door stroomoverschotten om te zetten naar waterstof. *Power-to-gas* heet die technologie. Je kan waterstof opslaan en bij stroomtekort weer gebruiken om elektriciteit te maken. Waterstof is ook een basisgrondstof voor de Antwerpse industrie. De haven wordt op die manier een enorme batterij die de grillige stroom van zon en wind betrouwbaar maakt.

Waterstof is ook de opstap naar een circulaire petrochemie. Je kan er CO₂ mee omvormen tot methaan en methanol, basisgrondstoffen voor de petrochemische industrie waar hoogwaardige producten mee gemaakt kunnen worden. De haven als een enorme stofzuiger voor broeikasgassen, zeg maar.

TWEE. ENERGIE AAN DE STROOM, EEN DOOR EN DOOR ANTWERPS ENERGIEBEDRIJF

We richten een Antwerps gemeentelijk energiebedrijf op: Energie Aan de Stroom of EAS. Een publiek energiebedrijf van ons allemaal met twee doelen voor ogen: een goede dienstverlening met betaalbare energieprijzen voor de Antwerpenaar aan de ene kant, en de productie van 100 procent hernieuwbare energie, bij voorkeur op Antwerps grondgebied, aan de andere kant. Zo kunnen we de verstikkende winstlogica uitschakelen die de energiesector vandaag zo verlamt en volop gaan voor duurzame energie. Kopenhagen, Stuttgart en München doen het ons al voor. Hun stadsenergiebedrijven produceren duurzame stroom aan betaalbare prijzen. En ook bij ons is dat mogelijk: Ebem, een energiebedrijf dat volledig in handen is van de gemeente Merksplas, investeert volop in hernieuwbare energie.

EAS kijkt de kat niet uit de boom, maar ondersteunt Antwerpenaren, verenigingen, coöperaties en bedrijven die in hernieuwbare energie willen investeren. Wie de middelen niet heeft om een batterij zonnepanelen aan te schaffen, helpt EAS een handje via een derde-betalerssysteem waarbij EAS de kosten van de installatie voorschiet. Daardoor daalt de energiefactuur van de eigenaar, maar toch blijft die hetzelfde bedrag doorbetalen. Het verschil gaat naar de afbetaling van de investering. Als die volledig vergoed is, daalt de factuur naar het echte, lagere niveau en kan de eigenaar genieten van gratis hernieuwbare energie. Zo verlaten de centen die we voor stroom betalen de stad niet voor olie of gas uit de andere kant van de wereld, maar worden ze opnieuw geïnvesteerd in de Antwerpse samenleving.

EAS investeert ook zelf in hernieuwbare energie. In zonnepanelen op de gebouwen van de stadsdiensten, op de immense magazijnen in de haven en op de uitgestrekte daken van de stad. Door de magazijnen in de haven met zonnepanelen te bedekken, kunnen we bijna alle Antwerpse gezinnen van zonnestroom voorzien.

EAS werkt verder aan een windplan. Het stadsbedrijf investeert in de verdere uitbreiding van het windmolenpark in de haven. De 52 windmolens die tegen eind 2018 in de haven geplaatst worden, kunnen stroom produceren voor 106 000 gezinnen. Dat aantal kunnen we verdubbelen. Het energiebedrijf kiest ervoor om die investeringen zelf te doen en besteedt ze niet uit aan privépartners. Zo worden betaalbare prijzen verzekerd en stromen de opbrengsten terug naar de Antwerpenaar.

Het Antwerpse energiebedrijf rolt ook een stedelijk warmtenet uit als nieuwe energiedrager die de restwarmte uit de haven verbindt met de warmtevraag in de stad. EAS werkt aan de omvorming van ons energienet, zodat het de distributie van stroom uit de nieuwe duurzame bronnen aankan. En EAS geeft niet alleen om energieopwekking, maar ook om energiebesparing bij de stadsdiensten, burgers, verenigingen en bedrijven.

Door de verschillende dragers van energie, de energienetten zelf en de energiebesparing in één publiek bedrijf samen te bundelen, openen we de weg naar een efficiënt groen energiebeleid. Want integratie is de sleutel om de soms grillige productie van groene energie te kunnen stroomlijnen, dat leren de groene steden in Duitsland en Denemarken ons. Een andere sleutel is de inspraak van de bevolking, die eindelijk zeggenschap krijgt over haar eigen energie. Met EAS zijn we niet tevreden met 13 procent hernieuwbare elektriciteit in Antwerpen. We gaan resoluut helemaal voor hernieuwbare energie.

DRIE. EEN STAD OP MAAT VAN HET KLIMAAT

Antwerpen klimaatneutraal maken tegen 2040 draait om meer dan duurzame energie en een omschakeling in de industrie. Het gaat ook over anders omgaan met mobiliteit en met wonen. Het gaat over heel bewust omgaan met de publieke ruimte. Klimaatbeleid is geen eiland op zich: het loopt als een groene draad door alle beleidsdomeinen heen.

We maken van Antwerpen een stad waar de keuzes voor de fiets en het openbaar vervoer gewoon het meest voor de hand liggen. Het huidige stadsbestuur maakt die keuze niet. Met als resultaat dat de emissies door vervoer blijven stijgen en we samen stilstaan. Wij willen wél knopen doorhakken. De gezondheid van de Antwerpenaar, een goede doorstroming en een leefbaar klimaat komen op de eerste plaats. Ons mobiliteitsplan maakt daarom de shift van de auto naar openbaar vervoer, fiets en wandelen.

In de ruimtelijke planning van onze stad verleggen we de prioriteiten. In een klimaatneutrale stad krijgen de winsten van projectontwikkelaars geen voorrang. We richten de stad zo in dat de energiezuinigste keuzes ook de meest logische worden. Dat wil zeggen dat in elke buurt basisvoorzieningen aanwezig zijn: winkels, diensten en medische centra, maar ook cultuurcentra, ontmoetingsplaatsen, en open en groene ruimte. We voorzien voldoende overdekte parkeerplaatsen voor fietsen. Zo wordt de auto vanzelf overbodig.

We maken de stad ook klaar voor de gevolgen van een veranderend klimaat. We zetten in op meer groene ruimte en open water, om grote hoeveelheden neerslag te bufferen en de stad af te koelen. Betonnen woestijnen als Spoor Oost behoren tot het verleden. Bomenrijen in straten worden gekoesterd in plaats van gekapt en we zorgen voor meer begroeide bodem, die het water van zware stortbuien kan doorlaten en vasthouden. Zo maken we de stad niet alleen klaar voor het veranderende klimaat, we maken van Antwerpen ook een plaats waar het gezond en aangenaam wonen is.